

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

28 април 2022 година*

„Преюдициално запитване — Директива 2001/23/ЕО — Членове 3—5 — Прехвърляния на предприятия — Гарантиране на правата на работниците и служителите — Изключения — Производство по несъстоятелност — Процедура pre-pack — Продължаване на дейността на предприятието — Прехвърляне на (част от) предприятие след обявяване в несъстоятелност, предхождано от процедура pre-pack“

По дело C-237/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) с акт от 29 май 2020 г., постъпил в Съда на 5 юни 2020 г., в рамките на производство по дело

Federatie Nederlandse Vakbeweging

срещу

Heiploeg Seafood International BV,

Heitrans International BV,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: А. Prechal, председател на втори състав, изпълняващ функцията на председател на трети състав, J. Passer, F. Biltgen (докладчик), L.S. Rossi и N. Wahl, съдии,

генерален адвокат: G. Pitruzzella,

секретар: M. Ferreira, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 30 септември 2021 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Federatie Nederlandse Vakbeweging, от F. M. Dekker, advocaat,
- за Heitrans International BV и Heiploeg Seafood International BV, от B. Kraaijpoel, J. F. Fliet и I. Spinath, advocaten,

* Език на производството: нидерландски.

- за нидерландското правителство, от M. K. Bulterman и J. Langer, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от A. Nijenhuis и B.-R. Killmann, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 9 декември 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 3—5 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 82, 2001 г., стр. 16; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 6, стр. 20).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между Federatie Nederlandse Vakbeweging (Нидерландска синдикална федерация) (наричана по-нататък „FNV“), нидерландска синдикална организация, и Heiploeg Seafood International BV и Heitrans International BV (наричани по-нататък заедно „новият концерн Heiploeg“), нидерландски дружества, относно гарантирането на правата на работниците и служителите, наети от тези дружества, вследствие на прехвърляне на предприятие, когато спрямо прехвърлителя има производство по несъстоятелност.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 С Директива 2001/23 се кодифицира Директива 77/187/ЕИО на Съвета от 14 февруари 1977 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности (ОВ L 61, 1977 г., стр. 26), изменена с Директива 98/50/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. (ОВ L 201, 1998 г., стр. 88).
- 4 Съображение 3 от Директива 2001/23 гласи следното:

„Необходимо е да се осигури закрила на работниците и служителите при смяна на работодателя, в частност за да се гарантират техните права“.
- 5 Съгласно член 1, параграф 1, букви а) и б) от тази директива:

„а) Настоящата директива се прилага към всички прехвърляния на предприятия, стопански дейности или обособени части от предприятия или стопански дейности на друг работодател в резултат на юридическо прехвърляне или сливане.

б) [При спазване на] буква а) и следващите разпоредби на настоящия член по смисъла на настоящата директива прехвърляне е налице, когато има прехвърляне на стопански субект, който запазва своята идентичност, което означава организирано групиране на ресурси с цел извършване на стопанска дейност, независимо от това дали дейността е основна или спомагателна“.

6 Член 3, параграф 1, първа алинея от посочената директива предвижда:

„Правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения се прехвърлят на приобретателя по силата на прехвърлителната сделка“.

7 Член 4, параграф 1, първа алинея от Директива 2001/23 предвижда:

„Прехвърлянето на предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност само по себе си не представлява основание за уволнения от прехвърлителя или приобретателя. Тази разпоредба не засяга уволненията по икономически, технически или организационни причини, които налагат промени в работната сила“.

8 Съгласно член 5 от тази директива:

„1. Освен ако държавите членки не предвидят друго, членове 3 и 4 не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност, когато прехвърлителят е в производство по несъстоятелност или е обявено сходно производство за неплатежоспособност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя под надзора на компетентен публичен орган (който може да бъде синдик, упълномощен от компетентния публичен орган).

2. Когато членове 3 и 4 се прилагат към прехвърляне по време на производство за неплатежоспособност, открито по отношение на прехвърлителя (независимо дали производството е открито с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя) и при условие че производството е под надзора на компетентен публичен орган (който може да бъде синдик, упълномощен от компетентния публичен орган), държавите членки могат да приемат разпоредби, съгласно които:

а) независимо от разпоредбите на член 3, параграф 1, дълговете на прехвърлителя, произтичащи от трудови договори или трудови правоотношения и изискуеми преди датата на прехвърлянето или преди датата на откриването на производството за неплатежоспособност, не се прехвърлят на приобретателя, при условие че такова производство поражда съгласно законите на съответната държава членка защита на правата, която е най-малкото равностойна на предвидената в Директива 80/987/ЕИО на Съвета от 20 октомври 1980 година [за сближаване на законодателствата на държавите членки относно закрилата на работниците и служителите в случай на неплатежоспособност на техния работодател] [ОВ L 283, 1980 г., стр. 23; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 197];

или

б) приобретателят, прехвърлителят или лицето/лицата, изпълняващи функциите на прехвърлителя, от една страна, и представителите на работниците и служителите от друга страна, могат да се споразумеят за промени на условията за гарантиране на правата на работниците чрез осигуряване на оцеляването на предприятието, стопанската дейност или частта от предприятието или стопанската дейност в рамките на допустимото от съществуващото законодателство или практика.

[...]

4. Държавите членки предприемат подходящи мерки с оглед на предотвратяването на злоупотреби с производствата по неплатежоспособност, които водят до лишаване на работниците и служителите от правата, предвидени в настоящата директива“.

Нидерландското право

BW

- 9 Съгласно член 7:663 от Burgerlijk Wetboek (Граждански кодекс, наричан по-нататък „BW“) в резултат от прехвърлянето на предприятие правата и задълженията, които към момента на прехвърляне произтичат за работодателя от трудов договор, сключен между него и работника или служителя, се прехвърлят по право на приобретателя.
- 10 Член 7:666, буква а) от BW предвижда, че член 7:663 не се прилага при прехвърляне на предприятие, когато работодателят е обявен в несъстоятелност и предприятието попада в масата на несъстоятелността.
- 11 Член 7:663 и член 7:666, буква а) от BW имат за цел да транспонират съответно член 3, параграф 1 и член 5, параграф 1 от Директива 2001/23.

FW

- 12 Член 1, параграф 1 от Faillissementswet (Закон за несъстоятелността, наричан по-нататък „FW“) предвижда, че длъжникът се обявява в несъстоятелност от съда по негово искане или по искане на кредиторите му или на някой от тях, когато е спрял плащанията и има повече от един кредитор.
- 13 Член 10 от FW гласи, че третите лица имат право да възразят срещу обявяването в несъстоятелност в рамките на срок от осем дни, който тече от датата на обявяване на решението, с което длъжникът е обявен в несъстоятелност.
- 14 В решението за обявяване в несъстоятелност се посочват и имената на синдика и на съдията по несъстоятелността.
- 15 Член 68 от FW предвижда, че синдикът отговаря за управлението и осребряването на масата на несъстоятелността. Съгласно националната съдебна практика той трябва да отчита интересите на всички кредитори, но и дружествените интереси, включително този за запазване на работните места.

- 16 Съгласно член 40 от FW синдикът може да прекрати трудовите договори на наетите от длъжника в несъстоятелност работници и служители с предизвестие от максимум шест седмици.
- 17 Съгласно член 64 от FW съдията по несъстоятелността контролира синдика и проверява дали последният не превишава правомощията си, дали действа в интерес на всички кредитори и дали изпълнява правилно функциите си.

Процедурата pre-pack

- 18 Запитващата юрисдикция описва процедурата pre-pack като национална практика, която произхожда от съдебната практика и позволява в рамките на ликвидацията на имуществото на даден длъжник да се подготви продажбата на (част от) негово предприятие, за да се увеличат шансовете кредиторите да бъдат напълно удовлетворени.
- 19 Подготовката на продажбата се състои по-специално в договаряне с един или повече кандидати на договор, въз основа на който въпросното предприятие ще им бъде изцяло или отчасти прехвърлено след обявяване на длъжника в несъстоятелност. Процедурата pre-pack се различава от другите сделки по продажба, предшестващи обявяване в несъстоятелност, по това, че сделките по продажба, организирани в рамките на тази процедура, се подготвят от синдик, наречен „бъдещ синдик“, който е под контрола на съдия по несъстоятелността, наречен „бъдещ съдия по несъстоятелността“. Те се посочват от компетентния съд, като статутът и функциите им са определени в практиката на Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия).
- 20 От акта за преюдициално запитване е видно, че съгласно тази съдебна практика задълженията на „бъдещия синдик“ се определят от посочилия го съд и от указанията, давани от този съд или от определения за целта „бъдещ съдия по несъстоятелността“. Подобно на синдика в производството по несъстоятелност, в предварителната фаза преди обявяването на несъстоятелността „бъдещият синдик“ трябва да отчита интересите на всички кредитори, но и дружествените интереси, като например интереса от запазване на работните места. По същия начин както от синдика в производството по несъстоятелност, от „бъдещия синдик“ може да бъде търсена отговорност за действия, извършени при изпълнението на задълженията му.
- 21 Запитващата юрисдикция уточнява, че участието на „бъдещия синдик“ и на „бъдещия съдия по несъстоятелността“ в процедурата pre-pack е от съществено значение, тъй като по принцип при последващото обявяване в несъстоятелност те се назначават като синдик и съдия по несъстоятелността. Също така, когато изпълняват задълженията си в хода на процедурата pre-pack, те вземат предвид законоустановените правомощия, които ще имат след обявяването в несъстоятелност.
- 22 Така „бъдещият синдик“ и „бъдещият съдия по несъстоятелността“ трябва да подготвят прехвърлянето на цялото предприятие или на част от него преди обявяването в несъстоятелност на юридическото лице, част от чието имущество е това предприятие, като вземат предвид интересите на всички кредитори и дружествените интереси. След обявяването в несъстоятелност, независимо от степента на участието им преди обявяването в несъстоятелност, те са длъжни, в качеството на синдик и съдия по несъстоятелността, да преценят дали това прехвърляне отговаря на тези интереси и в случай че отговорът е отрицателен, посоченото прехвърляне не трябва да бъде извършено.

- 23 Договор за прехвърляне на предприятието, изготвен в хода на процедура pre-pack, се сключва и изпълнява едва след обявяването в несъстоятелност, когато назначените от съда синдик и съдия по несъстоятелността разполагат със законоустановени правомощия. Последните по принцип могат да действат бързо, тъй като обикновено тези функции се възлагат на бившите бъдещ синдик и бъдещ съдия по несъстоятелността.
- 24 Така тази процедура позволява да се избегне възможността след обявяването в несъстоятелност дейността на цялото съответно предприятие или на част от него да не бъде прекъсната, дори и за кратко, и чрез прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие, което продължава дейността си (going concern), да се получи по-добра цена при прехвърлянето, за да се удовлетворят кредиторите по най-добрия начин.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 25 Концернът Heiploeg (наричан по-нататък „бившият концерн Heiploeg“) е съставен от множество дружества, които извършват търговия на едро с риба и морски дарове, както и свързана с тази търговия дейност. През 2011 г. и 2012 г. този концерн реализира значителни финансови загуби. Освен това през ноември 2013 г. Европейската комисия налага на четири дружества от този концерн имуществена санкция в размер на 27 милиона евро за участие в картел.
- 26 Предвид сериозните финансови затруднения на бившия концерн Heiploeg, никоя банка не се съгласява да предостави средства за заплащането на тази имуществена санкция. След налагането на имуществената санкция е разгледана и възможността за започване на процедура pre-pack. За тази цел няколко независими от концерна Heiploeg дружества са поканени да подадат оферта за придобиването на активите на бившия концерн Heiploeg. Тъй като представената от Parlevliet en Van der Plas Beheer BV оферта е счтена за най-обещаваща, преговорите продължават с това дружество.
- 27 На 16 януари 2014 г. по искане на бившия концерн Heiploeg Rechtbank Noord-Nederland (Първоинстанционен съд Северна Нидерландия, Нидерландия) определя двама „бъдещи синдици“ и „бъдещ съдия по несъстоятелността“. От акта за определянето им е видно, че целта на мярката е да се реализират възможно най-големи приходи за всички кредитори и да се даде възможност да се подготви продажба или реорганизация, като се изходи от положението на неплатежоспособност. Първоинстанционният съд припомня, че в рамките на процедурата pre-pack „бъдещите синдици“ и „бъдещият съдия по несъстоятелността“ не разполагат с никакви законоустановени правомощия или задължения, като единствено трябва да наблюдават, да се информират и да бъдат информирани, както и да изразяват своята гледна точка и ако е необходимо, да дават съвети. Той уточнява, че те трябва да се ръководят от интересите на всички кредитори, както ако неплатежоспособността вече е била установена, а в случай на последващо производство по несъстоятелност — да дадат отчет за процедурата pre-pack в публичните доклади. Бившият концерн Heiploeg е имал задължение да оказва пълно съдействие на „бъдещите синдици“ и на „бъдещия съдия по несъстоятелността“.

- 28 На 27 януари 2014 г. бившият концерн Heiploeg иска от Rechtbank Noord-Nederland (Първоинстанционен съд Северна Нидерландия) да го обяви в несъстоятелност. На следващия ден този съд уважава искането и назначава като синдици и съдия по несъстоятелността лицата, които преди това са изпълнявали функциите на „бъдещ синдик“ и „бъдещ съдия по несъстоятелността“.
- 29 Двете дружества в новия концерн Heiploeg, които са вписани в търговския регистър на 21 януари 2014 г., поемат по-голямата част от търговската дейност на бившия концерн Heiploeg. Договорът за прехвърляне на активи, по силата на който дейностите на бившия концерн Heiploeg се прехвърлят на новия концерн Heiploeg, е сключен на 29 януари 2014 г.
- 30 В съответствие с този договор новият концерн Heiploeg сключва трудови договори с около две трети от работниците на бившия концерн Heiploeg, за да изпълняват на същото работно място задълженията, които са изпълнявали и преди това, но при по-неблагоприятни условия на труд. Новият концерн Heiploeg придобива и използва сградите на бившия концерн Heiploeg и запазва почти същите клиенти като тези на бившия концерн Heiploeg.
- 31 FNV обжалва първоинстанционното решение, с което бившият концерн Heiploeg е обявен в несъстоятелност. С решението си въззивният съд отхвърля жалбата, като приема, че новият концерн Heiploeg е изтъкнал, без това да бъде оспорено, че понесените от бившия концерн Heiploeg финансови загуби и фактът, че банките не са били склонни да предоставят средства в размера на имуществената санкция, наложена на четири дружества от този концерн, са направили неизбежна несъстоятелността на последния. Въз основа на това тази юрисдикция стига до извода, че трите условия за прилагане на член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 са изпълнени и че следователно новият концерн Heiploeg не е бил обвързан от условията на труд и заетост, приложими за неговите работници преди прехвърлянето. Всъщност посочената юрисдикция приема, че при поемането на бившия концерн Heiploeg от новия концерн Heiploeg, първо, бившият концерн Heiploeg е бил в производство по несъстоятелност, второ, това производство е било насочено към ликвидация на активите на прехвърлителя и трето, посоченото производство е било поставено под надзора на публичен орган.
- 32 FNV подава касационна жалба пред Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) срещу това решение, като посочва, че последните две условия, предвидени в тази разпоредба, не са изпълнени в случай на процедура pre-pack и че поради това за прехвърлянето на бившия концерн Heiploeg към новия концерн Heiploeg се прилагат разпоредбите на Директива 2001/23, така че работниците на бившия концерн Heiploeg трябва да се считат за постъпили на работа в новия концерн Heiploeg, запазвайки условията си на труд.
- 33 Запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно член 7:663 от BW в резултат от прехвърлянето на предприятие правата и задълженията, които към момента на прехвърляне произтичат за работодателя от трудов договор, сключен между него и работника или служителя, се прехвърлят по право на приобретателя. Тя посочва обаче, че тази разпоредба не се прилага при прехвърляне на предприятие в съответствие с член 7:666, буква а) от BW, когато работодателят е обявен в несъстоятелност и предприятието попада в масата на несъстоятелността. Тази юрисдикция добавя, че посочените разпоредби от националното право, транспониращи Директива 2001/23, трябва да се тълкуват в съответствие с тази директива.

34 Запитващата юрисдикция припомня също, че основната цел на процедурата pre-pack е при ликвидацията на активите на длъжника да се реализират възможно най-големи приходи за всички кредитори и че като допълнение процедурата pre-pack допринася за запазване на част от работните места. Освен това тя уточнява, че контролът от публичен орган в производството по несъстоятелност не се засяга от наличието на процедура pre-pack преди откриването на производството по несъстоятелност.

35 Що се отнася до главното производство, според запитващата юрисдикция е безспорно, че по отношение на бившия концерн Heiploeg е било образувано производство по несъстоятелност по смисъла на член 5, параграф 1 от Директива 2001/23. С оглед на практиката на Съда обаче тази юрисдикция има съмнения по въпроса дали при разглежданата в главното производство процедура pre-pack са спазени другите две условия, предвидени в член 5, параграф 1 от Директива 2001/23, тоест, от една страна, дали тази процедура може да се разглежда като насочена към ликвидацията на активите на бившия концерн Heiploeg и от друга страна, дали тя се намира под надзора на компетентен публичен орган.

36 При тези обстоятелства Hoge Raad der Nederlanden (Върховен съд на Нидерландия) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 [...] да се тълкува в смисъл, че условието да е образувано „производство по несъстоятелност или [...] сходно производство за неплатежоспособност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя“ е изпълнено, когато:

- а) несъстоятелността на прехвърлителя е неизбежна и следователно той действително е неплатежоспособен;
- б) целта на производството по несъстоятелност според нидерландското право е чрез ликвидация на имуществото на длъжника да се получат възможно най-много приходи за всички кредитори и
- в) в така наречената процедура pre-pack прехвърлянето (на част) от предприятието се подготвя преди обявяването в несъстоятелност и се осъществява едва след това, като
- г) назначеният от съда преди обявяването в несъстоятелност „бъдещ синдик“ трябва да се ръководи от интересите на всички кредитори, както и от дружествените интереси, като например интереса от запазване на работните места, което е предмет на контрол от страна на назначения също от съда „бъдещ съдия по несъстоятелността“;
- д) целта на процедурата pre-pack е в последвалото производство по несъстоятелност да се извърши ликвидация, при която се продава принадлежащото на прехвърлителя предприятие, което е продължило дейността си (going concern) (или част от него), така че всички кредитори да бъдат удовлетворени във възможно най-голяма степен и работните места да се запазят, доколкото е възможно, и
- е) провеждането на производството гарантира, че тази цел действително е определяща?

2) Следва ли член 5, параграф 1 от [тази директива] да се тълкува в смисъл, че условието „производство[то] по несъстоятелност или [...] сходно производство за неплатежоспособност [да е] под надзора на компетентен публичен орган“ е изпълнено, когато прехвърлянето (на част) от предприятието в рамките на процедура pre-pack е подготвено преди обявяването в несъстоятелност и се осъществява след това, и

- а) преди обявяването в несъстоятелност това обстоятелство се контролира от „бъдещ синдик“ и „бъдещ съдия по несъстоятелността“, които са били назначени от съда, но не разполагат със законово регламентирани правомощия;
- б) според нидерландското право, преди обявяването в несъстоятелност „бъдещият синдик“ трябва да се ръководи от интересите на всички кредитори и от останалите дружествени интереси, като например интересът от запазване на работните места, което е предмет на контрол от страна на „бъдещия съдия по несъстоятелността“;
- в) функциите на „бъдещите синдик и съдия по несъстоятелността“ не се различават от функциите на синдик и съдия по несъстоятелността;
- г) договарят, въз основа на който предприятието се прехвърля и който е бил изготвен в хода на процедурата pre-pack, се сключва и изпълнява едва след обявяването в несъстоятелност;
- д) при обявяването в несъстоятелност съдът може да определи синдик или съдия по несъстоятелността, различни от „бъдещите синдик и съдия по несъстоятелността“, и
- е) синдикът и съдията по несъстоятелността са подчинени на едни и същи изисквания за обективност и независимост, приложими по отношение на синдик и съдия по несъстоятелността в рамките на производство по несъстоятелност, което не е предшествано от процедура pre-pack, като независимо от степента на участието им преди обявяването в несъстоятелност те са длъжни, по силата на възложените им от закона правомощия, да проверят дали прехвърлянето на (една част от) предприятието, подготвено преди обявяването в несъстоятелност, е в интерес на всички кредитори и — в случай че отговорът е отрицателен — да вземат решението, че прехвърлянето не може да бъде извършено, като едновременно с това имат право да решат, че поради други основания — например противоречие с други дружествени интереси, като значението на заетостта — подготвеното преди обявяването на несъстоятелността прехвърляне на (една част от) предприятието не може да бъде извършено?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 37 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него условие, съгласно което членове 3 и 4 от тази директива не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, когато прехвърлителят е в производство по несъстоятелност или е обявено сходно производство за неплатежоспособност „с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя“, е изпълнено, когато прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено преди образуването на производство по несъстоятелност, насочено към ликвидацията на активите на прехвърлителя, в рамките на процедура pre-pack, която има за цел в производството по несъстоятелност да се извърши ликвидация на предприятие, което е продължило дейността си (going concern), така че всички кредитори да бъдат удовлетворени във възможно най-голяма степен и работните места да се запазят, доколкото е възможно.
- 38 На първо място, следва да се припомни, както отбелязва генералният адвокат в точки 44 и 45 от заключението си, че въвеждането на предвиденото в член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 изключение представлява кодификация на практиката на Съда. Всъщност, макар Директива 77/187 да не съдържа никаква конкретна разпоредба в това

отношение, по-специално в решения от 7 февруари 1985 г., Abels (135/83, EU:C:1985:55), и от 25 юли 1991 г., d'Urso и др. (C-362/89, EU:C:1991:326), Съдът е признал — предвид спецификата (с оглед на социалното право) на правото в областта на несъстоятелността, което се характеризира със специални производства, чиято цел е постигането на баланс между различни интереси, по-специално между тези на различните категории кредитори — възможността за прилагане на изключение от правната уредба за индивидуалната закрила на работника или служителя, в случай че прехвърляното предприятие или прехвърляната част от предприятие е обект на производство, насочено към ликвидацията на активите на прехвърлителя.

- 39 Така в точка 25 от решение от 7 декември 1995 г., Spano и др. (C-472/93, EU:C:1995:421), Съдът е постановил, че Директива 77/187 не се прилага по отношение на прехвърляния, извършени в рамките на производства за ликвидация на активите на прехвърлителя, като производството по несъстоятелност, разглеждано в решение от 7 февруари 1985 г., Abels (135/83, EU:C:1985:55), или производството по принудителна административна ликвидация съгласно италианското право, разглеждано в решение от 25 юли 1991 г., d'Urso и др. (C-362/89, EU:C:1991:326), докато за сметка на това тя се прилага спрямо прехвърлянето на предприятия, по отношение на които има производства, целящи продължаване на дейността на предприятието.
- 40 Важно е да се уточни, че по делото, по което е постановено решение от 25 юли 1991 г., d'Urso и др. (C-362/89, EU:C:1991:326), що се отнася до въпроса дали при прехвърляне на предприятие работниците запазват придобитите преди прехвърлянето права, произтичащи от прослуженото време, Съдът е трябвало да разгледа национална правна уредба, която предвижда производство за извънредно управление на предприятията с два вида последици за последните. Това дело се характеризира с обстоятелството, че от една страна, прехвърленото предприятие може да бъде поставено под режим на принудителна административна ликвидация, чиито последици са сходни с тези на несъстоятелността, а от друга страна, макар да е поставено под този режим, въпросното предприятие може да продължи дейността си под ръководството на одитор за период, изчислен по определен в закона начин. В последния случай този одитор трябва да предвиди програма, чието изпълнение трябва да бъде разрешено от надзорния орган и която трябва да съдържа — доколкото е възможно и отчитайки интересите на кредиторите — оздравителен план, съвместим с общите насоки на промишлената политика, с конкретно посочване на инсталациите, които трябва да заработят отново, и тези, които трябва да бъдат разширени, както и на инсталациите и стопанските единици, които да бъдат прехвърлени. Следователно посочената правна уредба има различни характеристики в зависимост от това дали актът, с който се разпорежда принудителната административна ликвидация, постановява продължаване на дейността на предприятието (решение от 25 юли 1991 г., d'Urso и др., C-362/89, EU:C:1991:326, т. 27—30).
- 41 Съдът приема, че първата от тези характеристики е сходна с положението при несъстоятелност, тъй като се цели ликвидация на имуществото на длъжника с оглед на колективното удовлетворяване на кредиторите, така че извършените в този контекст прехвърляния трябва да бъдат изключени от приложното поле на Директива 77/187 (решение от 25 юли 1991 г., d'Urso и др., C-362/89, EU:C:1991:326, т. 31). За сметка на това Съдът приема, че когато се има предвид втората характеристика, целта на производството за извънредно управление се състои главно в това на предприятието да се гарантира баланс, позволяващ да се осигури дейността му в бъдеще. Всъщност преследваните по този начин икономическа и социална цел не могат да обяснят, нито да оправдаят — в случаите, в

които засегнатото предприятие е предмет на цялостно или частично прехвърляне — лишаването на работниците му от правата, признати им от тази директива при уточнените в нея условия (решение от 25 юли 1991 г., d'Urso и др., C-362/89, EU:C:1991:326, т. 32).

- 42 На второ място, важно е да се отбележи, че първият въпрос е свързан с факти и данни относно производството, които според запитващата юрисдикция или не са посочени в преюдициалното запитване, по което е постановено решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging* и др. (C-126/16, EU:C:2017:489), или не са съществували по делото, по което е постановено това решение, и следователно не допускат в главното производство да се приложи отговорът, даден от Съда в посоченото решение.
- 43 По-специално в точка 47 от същото решение Съдът приема, че член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 изисква производството по несъстоятелност или сходното производство за неплатежоспособност да бъдат образувани с цел ликвидацията на активите на прехвърлителя, и припомня, че съгласно неговата практика процедура, която има за цел продължаването на дейността на съответното предприятие, не отговаря на това условие.
- 44 Що се отнася до различията между тези две производства, Съдът добавя, че дадено производство има за цел продължаването на дейността, когато то се стреми да запази оперативния характер на предприятието или на неговите жизнеспособни подразделения. И обратно, производство, насочено към ликвидация на активите, цели колективното удовлетворяване в максимална степен на кредиторите. Макар и да не е изключено, че може да има известно припокриване между двете цели, преследвани от дадено производство, основната цел на производство, насочено към продължаване на дейността на предприятието, във всички случаи остава запазването на съответното предприятие (решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging* и др., C-126/16, EU:C:2017:489, т. 48).
- 45 С оглед на характеристиките на процедурата pre-pack, изложени от запитващата юрисдикция по делото, по което е постановено решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging* и др. (C-126/16, EU:C:2017:489), и по-специално с оглед на факта, че целта на тази процедура е била да се избегне рязко спиране на дейността на съответното предприятие към датата на обявяване в несъстоятелност, за да се запазят както икономическата стойност на посоченото предприятие, така и работните места, в точка 50 от това решение Съдът приема, че при условие че бъде извършена проверка от запитващата юрисдикция, посочената процедура в крайна сметка не цели ликвидация на съответното предприятие, така че преследваната от нея икономическа и социална цел не би могла нито да обясни, нито да оправдае лишаването на неговите работници от признатите им от Директива 2001/23 права в случай на цялостното или частично прехвърляне на това предприятие.
- 46 За разлика от фактите по посоченото дело, в настоящото производство запитващата юрисдикция посочва, че когато разглежданата процедура pre-pack е започнала, несъстоятелността на прехвърлителя е била неизбежна и че както производството по несъстоятелност, така и предхождащата го процедура pre-pack са били насочени към ликвидацията на активите на прехвърлителя, като впрочем несъстоятелността е била обявена. Тази юрисдикция подчертава, че основната цел на всички производства и процедури, довели до тази ликвидация, е била да се получат възможно най-големи приходи за всички кредитори.

- 47 Безспорно е също така, че в случая прехвърлянето на съответното предприятие е извършено в хода на производство по несъстоятелност, което има за цел ликвидация на всички активи на бившия концерн Heiploeg, тоест на предприятието на прехвърлителя.
- 48 В това отношение следва да се посочи, че доколкото в член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 се прави разграничение между „прехвърлителя“ и „предприятие“, „стопанска дейност“ или „част от предприятие или стопанска дейност“, принадлежащи на посочения прехвърлител, то трябва да се прави разлика между цялостната икономическа дейност на прехвърлителя и отделните дейности на различните образувания, присъстващи сред подлежащите на ликвидация негови активи.
- 49 От текста на член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 следва, че приложното поле на тази разпоредба и следователно на предвиденото в нея изключение не се ограничава до предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности, чиято дейност е била окончателно прекратена преди или след прехвърлянето.
- 50 Всъщност, след като предвижда, че правата и задълженията на прехвърлителя във връзка със съществуващите към датата на прехвърлянето трудови договори или трудови правоотношения не се прехвърлят на приобретателя, когато определените в тази разпоредба условия са изпълнени, то посоченият член 5, параграф 1 предполага, че предприятие или част от предприятие, което все още осъществява дейност, трябва да може да бъде прехвърлено, като същевременно се ползва от предвиденото в посочената разпоредба изключение. Подхождайки по този начин, Директива 2001/23 предотвратява опасността съответното предприятие, стопанска дейност или част от предприятие или стопанска дейност да се обезценят, преди в рамките на производство по несъстоятелност, открито с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя, приобретателят да придобие част от активите и/или дейностите на прехвърлителя, които се считат за жизнеспособни. Така целта на въпросното изключение е да се премахне сериозната опасност от намаляване (в общ план) на стойността на прехвърляното предприятие или от влошаване на условията на живот и труд на работната сила, което би противоречало на целите на Договора (вж. в този смисъл решение от 25 юли 1991 г., d'Urso и др., C-362/89, EU:C:1991:326, т. 31 и цитираната съдебна практика).
- 51 Това тълкуване на член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 не се опровергава от обстоятелството, че прехвърлянето на предприятие, стопанска дейност или част от предприятие или стопанска дейност, извършено в хода на производство по несъстоятелност или на сходно производство за неплатежоспособност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя, е било подготвено преди откриването на това производство, при положение че тази разпоредба не се отнася до периода, предхождащ образуването на съответните производства по несъстоятелност или за неплатежоспособност. Последното се потвърждава от параграф 2 на посочения член 5, от който ясно следва, че предвидените в него изключения се отнасят до случаите, в които членове 3 и 4 от тази директива се прилагат към прехвърляне „по време“ на производство за неплатежоспособност, открито по отношение на прехвърлителя.
- 52 Така, когато основната цел на процедурата pre-pack, последвана от производство по несъстоятелност, се състои в това — след установяването на неплатежоспособността на прехвърлителя и във връзка с ликвидацията му — да се получат възможно най-големи приходи за всички кредитори, тази процедура и това производство, взети заедно, по принцип отговарят на второто условие по член 5, параграф 1 от Директива 2001/23.

- 53 В това отношение трябва да се провери във всеки отделен случай дали процедурата pre-pack и производството по несъстоятелност са насочени към ликвидация на предприятието поради доказаната неплатежоспособност на прехвърлителя, а не само към неговата реорганизация. Освен това трябва да се установи не само че тази процедура и това производство имат за основна цел удовлетворяване на всички кредитори в най-голяма степен, но и че извършването на ликвидацията чрез прехвърляне на (част от) предприятието, което продължава дейността си (going concern) (прехвърляне, подготвено в рамките на процедурата pre-pack и осъществено в производството по несъстоятелност), позволява да се постигне тази основна цел. Така целта на прибягването до процедура pre-pack с оглед на ликвидацията на дадено дружество е да се позволи на синдика и съдията по несъстоятелността, назначени от съда след обявяването на дружеството в несъстоятелност, да увеличат вероятността за удовлетворяване на кредиторите.
- 54 Видно обаче от преписката, с която разполага Съдът, разглежданата процедура pre-pack се урежда единствено от изведени от съдебната практика правила и прилагането ѝ от различните национални юрисдикции не е еднакво, поради което тя поражда правна несигурност, както отбелязва генералният адвокат в точка 83 от заключението си. При тези обстоятелства процедурата pre-pack, установена с практиката на запитващата юрисдикция, не може да се счита за уреждаща прилагането на изключението, съдържащо се в член 5, параграф 1 от Директива 2001/23, и не отговаря на изискването за правна сигурност.
- 55 От това следва, че независимо от съображенията, изложени в точки 47—53 от настоящото решение, на първия въпрос следва да се отговори, че член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него условие, съгласно което членове 3 и 4 от тази директива не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, когато прехвърлителят е в производство по несъстоятелност или е обявено сходно производство за неплатежоспособност „с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя“, е изпълнено, когато прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено преди образуването на производство по несъстоятелност (което е насочено към ликвидацията на активите на прехвърлителя и в хода на което се извършва посоченото прехвърляне) в рамките на процедура pre-pack, имаща за основна цел в производството по несъстоятелност да се извърши ликвидация на предприятието, което продължава дейността си, така че всички кредитори да бъдат удовлетворени във възможно най-голяма степен и работните места да се запазят, доколкото е възможно, при условие че такава процедура pre-pack е уредена със законови или подзаконови разпоредби.

По втория въпрос

- 56 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него условие, съгласно което членове 3 и 4 от тази директива не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, стопанска дейност или част от предприятие или стопанска дейност, когато образуването по отношение на прехвърлителя производство по несъстоятелност или сходно производство за неплатежоспособност се намира „под надзора на компетентен публичен орган“, е изпълнено, ако прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено в рамките на процедура pre-pack, предхождаща обявяването в несъстоятелност, от „бъдещ синдик“, намиращ се под надзора на „бъдещ съдия по несъстоятелността“, а договорът за прехвърляне се сключва и изпълнява след обявяването в несъстоятелност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя.

- 57 За да се отговори на този въпрос, следва да се припомни, че както посочва Съдът в решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging* и др. (C-126/16, EU:C:2017:489, т. 53), и както потвърждава запитващата юрисдикция, процедурата pre-pack, която предшества обявяването в несъстоятелност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя, произхожда от съдебната практика и няма никакво основание в нидерландските закони или подзаконови разпоредби.
- 58 Що се отнася по-конкретно до процедурата pre-pack, разглеждана по делото, по което е постановено решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging* и др. (C-126/16, EU:C:2017:489), въз основа на предоставената му преписка Съдът приема в точка 54 от това решение, че тази процедура се извършва не под съдебен контрол, а от ръководството на предприятието, което води преговорите и взема решенията за подготовката на продажбата на предприятието в несъстоятелност. В точка 55 от посоченото решение той приема, че „бъдещият синдик“ и „бъдещият съдия по несъстоятелността“ формално не разполагат с никакви правомощия и по отношение на тях не се извършва никакъв контрол от публичен орган. Освен това той счита, че доколкото непосредствено след откриването на производството по несъстоятелност съдията по несъстоятелността дава разрешение за прехвърлянето, подготвено в хода на процедурата pre-pack, то той трябва да е бил информиран и да е дал съгласието си за прехвърлянето преди откриването на производството по несъстоятелност. Въз основа на това в точка 57 от същото решение Съдът стига до извода, че с оглед на тези характеристики разглежданата по това дело процедура pre-pack може напълно да изпразни от съдържание евентуалния контрол от страна на компетентен публичен орган върху производството по несъстоятелност и следователно тя не отговаря на условието за контрол от такъв орган, предвидено в член 5, параграф 1 от Директива 2001/23.
- 59 В настоящия случай запитващата юрисдикция припомня, че макар да са назначени от съд, „бъдещият синдик“ и „бъдещият съдия по несъстоятелността“ не разполагат с никакви законово регламентирани правомощия, когато изпълняват задълженията си в рамките на процедура pre-pack, но същевременно в акта за преюдициално запитване тя излага различни обстоятелства, които могат да поставят под въпрос преценката на Съда, направена в точка 57 от решение от 22 юни 2017 г., *Federatie Nederlandse Vakvereniging* и др. (C-126/16, EU:C:2017:489), така че тази преценка да не може да се приложи в главното производство.
- 60 По-специално следва да се отбележи, че според тази юрисдикция статутът и функциите на „бъдещия синдик“, определени от посочилия го съд или от указанията на определения за тази цел „бъдещ съдия по несъстоятелността“, не се различават съществено от статута и функциите на синдика в производството по несъстоятелност. Запитващата юрисдикция изтъква, че по същия начин като синдика в производството по несъстоятелност „бъдещият синдик“ може да носи отговорност за действия, извършени при изпълнението на задълженията му, а личната му отговорност се преценява въз основа на същите критерии като приложимите към синдика в производството по несъстоятелност. Според тази юрисдикция „бъдещият съдия по несъстоятелността“ — подобно на съдията по несъстоятелността в производството по несъстоятелност — осъществява надзор над „бъдещия синдик“ в хода на процедурата pre-pack, предхождаща обявяването в несъстоятелност, за да не превиши последният правомощията си и да действа в интерес на всички кредитори. Запитващата юрисдикция допълва, че в случай на последващо производство по несъстоятелност съдът, посочил „бъдещия синдик“ и „бъдещия съдия по

несъстоятелността“, проверяла дали тези лица са следвали всички дадени им указания, и ако отговорът е отрицателен, той назначава други лица за синдик и съдия по несъстоятелността, когато обявява несъстоятелността.

- 61 Посочената юрисдикция уточнява, че в главното производство, макар договорът, въз основа на който е прехвърлено предприятието, да е бил подготвен в хода на процедурата pre-pack, този договор все още не е бил сключен към момента на обявяване в несъстоятелност на бившия концерн Heiploeg. След откриването на производството по несъстоятелност синдиките и съдията по несъстоятелността, на които е възложено да водят производството по несъстоятелност и които са назначени от съда за тази цел, разполагат със законово регламентирани правомощия в този смисъл и за тях важат същите изисквания за обективност и независимост като приложимите за синдик и съдия по несъстоятелността, назначени в производство по несъстоятелност, което не е предшествано от процедура pre-pack. Ето защо те са били длъжни да преценят дали подготвеното преди обявяването в несъстоятелност прехвърляне на жизнеспособните подразделения на предприятието на бившия концерн Heiploeg е извършено в интерес на всички кредитори. Следователно според запитващата юрисдикция прилагането на процедура pre-pack като разглежданата в главното производство е без значение за надзора, който ще бъде осъществен впоследствие в рамките на производство по несъстоятелност от компетентен публичен орган, а именно от синдика и от съдията по несъстоятелността, както е предвидено във FW.
- 62 В това отношение следва да се приеме, че след като „бъдещият синдик“ и „бъдещият съдия по несъстоятелността“ се посочват от компетентната за процедурата pre-pack юрисдикция и тази юрисдикция не само определя функциите им, но и при последващото откриване на производството по несъстоятелност осъществява контрол относно изпълнението на тези функции, решавайки да назначи (или не) същите лица за синдик и съдия по несъстоятелността, то само поради това обстоятелство е налице надзор на компетентен публичен орган спрямо „бъдещия синдик“ и „бъдещия съдия по несъстоятелността“.
- 63 Тази преценка се потвърждава от факта, от една страна, че прехвърлянето, подготвено в хода на процедурата pre-pack, се извършва едва след откриването на производството по несъстоятелност, като синдикът и съдията по несъстоятелността могат да откажат да се извърши прехвърляне, ако считат, че то не е в интерес на кредиторите на прехвърлителя, чиито активи подлежат на ликвидация. От друга страна, както е видно от преписката, с която разполага Съдът, освен че „бъдещият синдик“ трябва да отчете своето управление на подготвителната фаза в доклада относно несъстоятелността, от него може да бъде търсена и отговорност при същите условия като за синдика в производството по несъстоятелност. Освен това е безспорно, че участието на „бъдещия синдик“ в процедурата pre-pack се осъществява под надзора на „бъдещия съдия по несъстоятелността“ и следователно на компетентния съд, като последният може — ако счита, че „бъдещият синдик“ не е изпълнил възложените му от съда задължения — да замени този синдик с друго лице или да се противопостави на приключването на процедурата pre-pack.
- 64 Следва също да се уточни, че в изпълнение на функциите, които са им възложени в рамките на процедурата pre-pack и в производството по несъстоятелност, „бъдещият синдик“ и „бъдещият съдия по несъстоятелността“ са длъжни — още при подготвителната фаза във връзка с несъстоятелността, каквато всъщност е процедурата pre-pack — да се съгласуват помежду си, да оценят различните варианти на прехвърляне и да разгледат договора за прехвърляне, който евентуално ще трябва да одобрят и да изпълнят след откриването на

производството по несъстоятелност. Следователно времето от откриването на производството по несъстоятелност до подписването на договора, подготвен в рамките на процедурата pre-pack, само по себе си не може да бъде възприето като критерий, за да се прецени дали компетентният публичен орган е могъл да упражни предвидения в това отношение надзор.

- 65 Ето защо обстоятелството, че прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено в рамките на процедура pre-pack, предхождаща обявяването в несъстоятелност, от „бъдещ синдик“, намиращ се под надзора на „бъдещ съдия по несъстоятелността“, не е пречка да бъде изпълнено третото условие по член 5, параграф 1 от Директива 2001/23.
- 66 По изложените съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него условие, че членове 3 и 4 от тази директива не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, стопанска дейност или част от предприятие или стопанска дейност, когато образуваното по отношение на прехвърлителя производство по несъстоятелност или сходно производство за неплатежоспособност се намира „под надзора на компетентен публичен орган“, е изпълнено, ако прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено в рамките на процедура pre-pack, предхождаща обявяването в несъстоятелност, от „бъдещ синдик“, намиращ се под надзора на „бъдещ съдия по несъстоятелността“, а договорът за прехвърляне се сключва и изпълнява след обявяването в несъстоятелност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя, при условие че такава процедура pre-pack е уредена със законови или подзаконови разпоредби.

По съдебните разноски

- 67 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 5, параграф 1 от Директива 2001/23/ЕО на Съвета от 12 март 2001 година относно сближаването на законодателствата на държавите членки във връзка с гарантирането на правата на работниците и служителите при прехвърляне на предприятия, стопански дейности или части от предприятия или стопански дейности трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него условие, че членове 3 и 4 от тази директива не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, когато прехвърлителят е в производство по несъстоятелност или е обявено сходно производство за неплатежоспособност „с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя“, е изпълнено, когато прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено преди образуването на производство по несъстоятелност (което е насочено към ликвидацията на активите на прехвърлителя и в хода на което се извършва посоченото прехвърляне) в рамките на процедура pre-pack, имаща за основна цел в производството по несъстоятелност да се извърши ликвидация на предприятието, което продължава дейността си, така че всички**

кредитори да бъдат удовлетворени във възможно най-голяма степен и работните места да се запазят, доколкото е възможно, при условие че такава процедура pre-pack е уредена със законови или подзаконови разпоредби.

- 2) Член 5, параграф 1 от Директива 2001/23 трябва да се тълкува в смисъл, че предвиденото в него условие, че членове 3 и 4 от тази директива не се прилагат към прехвърлянето на предприятие, стопанска дейност или част от предприятие или стопанска дейност, когато образуваното по отношение на прехвърлителя производство по несъстоятелност или сходно производство за неплатежоспособност се намира „под надзора на компетентен публичен орган“, е изпълнено, ако прехвърлянето изцяло или отчасти на предприятие е подготвено в рамките на процедура pre-pack, предхождаща обявяването в несъстоятелност, от „бъдещ синдик“, намиращ се под надзора на „бъдещ съдия по несъстоятелността“, а договорът за прехвърляне се сключва и изпълнява след обявяването в несъстоятелност с оглед на ликвидацията на активите на прехвърлителя, при условие че такава процедура pre-pack е уредена със законови или подзаконови разпоредби.

Подписи